

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

Інститут монокристалів

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Рішенням Вченої ради
Інституту монокристалів НАН України
від «18» квітня 2019 р. протокол №5

Голова Вченої ради/директор
чл.-кор. НАН України

І. М. Притула
2019 р.

ПОРЯДОК

підготовки здобувачів ступенів доктора філософії в аспірантурі
Інституту монокристалів
Національної академії наук України

Це Положення розроблено на підставі Закону України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р. № 1556-VII, Постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 „Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)”.

Загальні положення

1. Основною формою підготовки фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії на третьому рівні вищої освіти є аспірантура. Нормативний строк навчання в аспірантурі становить чотири роки, протягом яких аспірант зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, визначеної Інститутом монокристалів Національної академії наук України (далі –ІМК) для підготовки доктора філософії з відповідної спеціальності, а також підготувати дисертацію на основі самостійно проведених досліджень та захистити її.

2. Підготовка громадян України в аспірантурі здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України (за державним замовленням) або за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту).

3. Підготовка іноземців та осіб без громадянства в аспірантурі та докторантурі здійснюється:

на підставі міжнародних договорів України та/або міжнародних програм обміну чи мобільності;

на підставі договорів, укладених між ІМК та закладами вищої освіти (науковими установами) інших країн, про обмін науковцями чи про академічну мобільність;

за рахунок коштів юридичних та фізичних осіб (на умовах контракту).

4. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності аспірантури здійснює відділ аспірантури. Аспіранти під час навчання займаються виключно виконанням освітньо-наукових (наукових) програми та підготовкою дисертацій (монографії, сукупності статей).

5. Вступ до аспірантури здійснюється на конкурсній основі відповідно до Правил прийому ІМК.

Правила прийому визначають процедуру, перелік і строки подання документів для вступу в аспірантуру, а також встановлюють зміст, форму і строки вступних випробувань для конкурсного відбору абітурієнтів за спеціальністю.

6. Аспіранти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, який затверджує вчена рада ІМК не пізніше, ніж через 3 місяці після вступу здобувача наукового ступеня до аспірантури.

Індивідуальний план наукової роботи є окремим документом, який розробляють на основі освітньо-наукової (наукової) програми, яку використовують для оцінювання успішності виконання запланованої наукової роботи. Відставання від передбачених індивідуальним планом наукової роботи строків її виконання без обґрунтування наявності об'єктивних і поважних причин може бути підставою для ухвалення вченою радою ІМК рішення про відрахування аспіранта або докторанта.

Обов'язковою складовою освітньо-наукової програми аспірантури є підготовка та публікація не менше трьох наукових публікацій, які розкривають основний зміст дисертації.

До таких наукових публікацій зараховуються:

- статті в періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу, з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача (обов'язково не менше однієї статті);

- статті в наукових виданнях, які включені до переліку наукових фахових видань України (замість однієї статті може бути зараховано монографію або розділ монографії, опублікованої у співавторстві).

Індивідуальний план наукової роботи повинен завершуватися захистом дисертації або наукових результатів (монографії, сукупності статей) у спеціалізованій вченій раді. Вчена рада ІМК має право продовжити строк навчання в аспірантурі понад визначений строк у випадку, якщо спеціалізована вчена рада невчасно розглянула подану до захисту дисертацію здобувача наукового ступеня. Продовжене навчання в аспірантурі не може здійснюватися за рахунок коштів державного бюджету.

7. Аспірант, який успішно виконав освітньо-наукову програму і захистив дисертацію до закінчення строку навчання в аспірантурі, вважається таким, що повністю виконав індивідуальний план наукової роботи і успішно завершив навчання на відповідному рівні вищої освіти. Такого аспіранта відраховують з аспірантури з дня захисту і можуть, за поданням наукового керівника, рекомендувати для відзначення (з відповідною відміткою в дипломі та/або додатку до диплому) спеціалізованою вченою радою, в якій проходив захист.

Права і обов'язки аспірантів

8. Аспіранти мають право на:

- 1) отримання всіх видів відкритої наукової інформації та наукового консультування;

- 2) безпечні та нешкідливі умови навчання та проведення наукових досліджень;

- 3) участь у науковій діяльності відділу, лабораторії, фахової групи, які здійснюють наукове керівництво аспірантами;

- 4) академічну мобільність, зокрема, міжнародну, для отримання додаткової консультації, необхідної для якісного проведення наукового дослідження та/або для успішного виконання частини освітньо-наукової програми;

- 5) отримання державної стипендії встановленого розміру в разі зарахування на навчання за державним замовленням;

- 6) переривання навчання з поважних причин з подальшим його продовженням. Тривалість і кількість переривань навчання, а також поважність причин визначає вчена рада ІМК;

9. Аспіранти зобов'язані:

- 1) дотримуватися вимог законодавства, моральних та етичних норм поведінки, встановлених університетом та/або професійними чи громадськими

органами (організаціями), які згідно з законом мають право встановлювати стандарти поведінки дослідників у відповідній галузі (професії);

2) виконувати освітньо-наукову програму та навчальний план;

3) виконувати індивідуальний план наукової роботи та систематично звітувати про хід його виконання на засіданні відділу, лабораторії, вченої ради чи іншого колегіального органу ІМК;

4) у встановлений термін захистити дисертацію у спеціалізованій вченій раді;

5) дотримуватися статуту, правил внутрішнього розпорядку, інших документів інституту, що регулюють підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів.

10. Аспірантам можуть бути призначені в установленому порядку іменні стипендії, засновані на честь видатних діячів науки, культури, освіти, громадських діячів, а також засновані Президентом України, Верховною радою України, Кабінетом Міністрів України, а також іншими державними і недержавними органами, підприємствами, установами і організаціями.

11. Для реалізації права на академічну мобільність аспіранти можуть бути направлені на стажування (отримання додаткових наукових консультацій та/або керівництва щодо наукової діяльності та/або засвоєння навчальних дисциплін в рамках виконання освітньо-наукової програми аспіранта) до інших вітчизняних та/або закордонних закладів вищої освіти або наукових центрів. Таке стажування здійснюється за рахунок:

1) державного бюджету в межах відповідних загальнодержавних програм фінансування обміну або стажування вчених;

2) бюджету наукової установи, до якого направлений аспірант;

3) міжнародних договорів про обміни та/або стажування вчених, які укладено між університетами або між відповідними органами державної влади чи органами місцевого самоврядування;

4) коштів юридичних або фізичних осіб на умовах договору з приймаючою стороною.

Порядок навчання в аспірантурі

12. На третьому рівні вищої освіти здобувачі ступеня доктора філософії можуть навчатися в аспірантурі за денною формою навчання. Навчання в аспірантурі передбачає виконання освітньо-наукової програми за певною спеціальністю та самостійне проведення наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників. Усі аспіранти, незалежно від форми навчання, зобов'язані відвідувати аудиторні заняття (під час сесійних періодів) і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені навчальним планом та освітньо-науковою програмою аспірантури.

13. Освітньо-наукова програма аспірантури затверджується рішенням вченої ради ІМК. На підставі освітньо- наукової програми ІМК розробляє навчальний план. Успішне виконання навчального плану аспірантури є обов'язковою умовою навчання на третьому рівні вищої освіти.

Вчена рада ІМК має право прийняти рішення про визнання набутих аспірантом до навчання в аспірантурі або поза аспірантурою компетентностей з

однієї чи декількох дисциплін (зарахувати кредити ЄКТС), обов'язкове здобуття яких передбачено навчальним планом аспірантури.

14. Освітньо-наукова програма на третьому рівні вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Для розробки освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії в аспірантурі за очною формою навчання встановлюються такі правила:

- обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми інституту складає 40 кредитів ЄКТС, з них не менше 12 кредитів – дисципліни вільного вибору аспіранта;

- обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин, кількість годин аудиторних занять в одному кредиті – не менше 20% (6 годин), окрім викладання іноземних мов, де кількість годин аудиторних занять в одному кредиті становить не менше 40% (12 годин);

- здобуття аспірантами глибинних знань зі спеціальності забезпечують включенням до освітньо-наукових програм і навчальних планів фахової дисципліни (дисципліни) обсягом 26 кредитів;

- оволодіння аспірантами загальнонауковими (філософськими) компетентностями забезпечують включенням до освітньо-наукових програм і навчальних планів нормативної дисципліни «Філософські засади та методологія наукових досліджень» обсягом 6 кредитів (90 годин аудиторних занять) у першому семестрі навчання аспірантів із підсумковим контролем у формі екзамену. Дисципліна «Філософські засади та методологія наукових досліджень» забезпечується Центром гуманітарної освіти НАН України згідно з Розпорядженням № 328 від 30.05.2016 Президії національної академії наук;

- набуття аспірантами мовних компетентностей забезпечують включенням до освітньо-наукових програм і навчальних планів нормативної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування для підготовки аспірантів до рівня загальноєвропейського стандарту володіння мовою С1» обсягом 8 кредитів (240 годин аудиторних занять), яку викладають у першому та другому семестрі навчання з підсумковим семестровим контролем у другому семестрі, що включає екзамен. Викладання дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування для підготовки аспірантів до рівня загальноєвропейського стандарту володіння мовою С1» забезпечується Центром наукових досліджень та викладання іноземних мов НАН України згідно з Розпорядженням № 328 від 30.05.2016 Президії національної академії наук;

- набуття аспірантами універсальних навичок дослідника, зокрема, усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або написання пропозицій на фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності тощо забезпечують включенням до освітньо-

наукових програм і навчальних планів нормативної дисципліни «Менеджмент наукових проєктів, підготовка наукових публікацій та презентацій» обсягом 6 кредитів, з формою підсумкового семестрового контролю у вигляді заліку.

15. Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням, визначає вчена рада з урахуванням можливостей забезпечення кваліфікованого наукового керівництва та освітніх потреб аспірантів.

Порядок та умови вступу до аспірантури

16. До аспірантури на конкурсній основі приймають осіб, які здобули вищу освіту на рівні магістра. До вступних випробувань допускають абітурієнтів, які вчасно подали всі необхідні документи для вступу згідно з Правилами прийому до аспірантури ІМК. Приймальна комісія може відмовити абітурієнту у допуску до проходження вступних випробувань до аспірантури виключно у зв'язку з неподанням у встановлений термін всіх або окремих документів, визначених Правилами прийому.

17. Кожному аспіранту одночасно з його зарахуванням відповідним наказом директора призначають наукового керівника – штатного наукового або науково-педагогічного працівника з науковим ступенем.

Науковий керівник аспіранта формулює тему наукового дослідження, здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, контролює виконання затвердженого вченою радою індивідуального плану наукової роботи та несе особисту відповідальність за якісне і вчасне виконання аспірантом дисертаційного дослідження.

Кількість аспірантів, прикріплених до наукового керівника – доктора наук, не повинна перевищувати 5 осіб одночасно, а для наукового керівника – доктора філософії – 3 осіб, включаючи аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням.

На здійснення наукового керівництва одного аспіранта керівникові відводиться щороку 50 академічних годин навчального навантаження.

Рішенням ученої ради одному аспіранту може бути призначено два або більше наукових керівників з відповідним розподілом годин навчального навантаження між ними.

Перелік документів для вступу до аспірантури ІМК:

- заяву на ім'я директора;
- копію документа, що посвідчує особу та громадянство;
- копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера (для осіб, які вступають до аспірантури на денну форму навчання);
- засвідчену копію диплома з додатками до нього про закінчення вищого навчального закладу;
- особовий листок з обліку кадрів, (за наявності)
- 4 фотокартки 4х6 см;
- копію трудової книжки (за наявності);
- медичну довідку про стан здоров'я за формою № 086/о;
- згоду на збір та обробку персональних даних;

- засвідчену копію сертифіката міжнародного зразка з іноземної мови, який засвідчує рівень не нижче B2 (за наявності);
- список опублікованих наукових праць і винаходів; відбитки опублікованих статей/тез (за наявності) або дослідницьку пропозицію з обраної спеціальності.

Дослідницька пропозиція – це науковий текст обсягом до 20 сторінок, підготовлений вступником до аспірантури, в якому обґрунтовується тематика майбутнього дисертаційного дослідження, його актуальність, стан розробки у вітчизняній та зарубіжній науці; можливі шляхи розв’язання поставлених задач тощо. Оцінювання дослідницької пропозиції відбуватиметься на вступному іспиті із спеціальності, як його складова.